

**Udskrift
af
Arbejdsrettens dom af 16. januar 2014**

Sag nr.: AR2013.0305

Lærernes Centralorganisation
mod
KL

Dommere: Jørn Kristian Jensen, Carl Erik Johansen, Torkild Justesen, Erik Jylling, Erik Kjærgaard, Benny Rosberg og Poul Søggaard (retsformand).

Indledning

Sagens hovedspørgsmål er, om KL's konfliktvarsel af 28. februar 2013 vedrørende overenskomstansatte medlemmer af organisationer tilsluttet Lærernes Centralorganisation, herunder Danmarks Lærerforening, også omfattede lærere, der meldte sig ind i Danmarks Lærerforening efter konfliktens ikrafttræden den 1. april 2013. Hvis det var tilfældet, skal der tages stilling til, om KL's vejledning af kommunerne om, at lærere, der meldte sig ind i Danmarks Lærerforening efter konfliktens ikrafttræden, ikke blev omfattet af konflikten, er udtryk for organisationsfjendtlig adfærd i strid med § 2, stk. 2, i Hovedaftalen mellem KL og Lærernes Centralorganisation af 5. december 2012, og om KL som følge heraf ifalder bodsansvar.

Parternes påstande

Lærernes Centralorganisation har nedlagt følgende påstande:

- (1) KL skal anerkende, at de lærere, der meldte sig ind i Danmarks Lærerforening efter lockoutens ikrafttræden, var omfattet af lockouten.
- (2) KL skal betale en skærpet bod for overenskomstbruddet.

KL har nedlagt følgende påstande:

- (1) Frifindelse over for Lærernes Centralorganisations påstand 1 og 2.
- (2) Lærernes Centralorganisation skal anerkende, at KL ved udløbet af en overenskomstperiode har ret til at varsle lockout over for udvalgte lærere eller grupper af lærere og således ikke har pligt til at lade konflikten omfatte samtlige lærere på KL's

område.

I forhold til KL's selvstændige påstand har Lærernes Centralorganisation (LC) taget bekræftende til genmæle med den modifikation, at KL ikke har ret til at varsle konflikt i forhold til medlemmer af Danmarks Lærerforening (DLF) og andre organisationer tilknyttet LC ud fra et kriterium om, hvornår disse er blevet medlem af en af LC's medlemsorganisationer eller påtænker at blive medlem.

Sagsfremstilling

Ved brev af 28. februar 2013 fra KL til LC varslede KL lockout og boykot med virkning fra 1. april 2013. Af brevet fremgik bl.a. følgende:

”Varsel om lockout og boykot pr. 1. april 2013

KL varsler lockout og boykot med virkning fra døgnets begyndelse den 1. april 2013.

Arbejdsstandsningen omfatter overenskomstansatte medlemmer af organisationer, der er tilsluttet LC, og ansat efter opsagt:

- Overenskomst for lærere m.fl. i folkeskolen og ved specialundervisning for voksne med tilhørende protokollater af 7. juli 2011
- Overenskomst for lærere i ungdomsskolen med tilhørende protokollater af 7. juli 2011
- Overenskomst for lærere ved sprogcentre med tilhørende protokollater af 7. juli 2011.

Undtaget fra KL's lockout- og boykotvarsel er:

- Ansatte ved selvstændige folkeskoler for specialundervisning for børn
- Ansatte ved selvstændige observations- og heldagsskoler
- Ansatte ved døgninstitutioner med intern skole
- Ansatte beskæftiget med specialundervisning af voksne ved selvstændige kommunale institutioner i henhold til lov om specialundervisning for voksne
- Skolepsykologer og skolekonsulenter uden ledelsesbeføjelser
- Ansatte ved ungdomskostskoler

Varslingen sker under henvisning til:

- Hovedaftale af 5. december 2012 mellem KL og Lærernes Centralorganisation (LC) og
- Aftale af 4. oktober 2012 mellem KL og Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO) om plan for forhandlingerne om fornyelse pr. 1. april 2013 af aftaler og overenskomster om løn- og ansættelsesvilkår for kommunalt ansatte”

Den 10. april 2013 oprettede KL følgende indlæg på KL's konfliktportal:

”Læreres ind- eller udmeldelse af DLF under konflikten

KL har modtaget en række forespørgsler om de situationer, hvor en lærer melder sig ind i DLF efter at lockouten er startet 1. april 2013, eller omvendt en lærer melder sig ud af DLF efter at konflikten er startet, og betydningen heraf i forhold til om de pågældende herefter kan anse sig som omfattet af konflikten eller om man som arbejdsgiver kan modtage den pågældende i arbejde.

KL skal i den forbindelse orientere om følgende:

Medarbejdere, der melder sig ind i DLF under konflikten, bliver ikke omfattet af denne idet lockoutvarslet alene gælder for medarbejdere, der på tidspunktet for lockout begyndelse var medlem af DLF.

De pågældende kan således ikke gøre sig omfattet af konflikten efter at denne er iværksat.”

På baggrund heraf fremsatte LC ved brev af 12. april 2013 til KL begæring om afholdelse af fællesmøde, der blev afholdt den 16. april 2013. Af referatet af fællesmødet fremgår bl.a. følgende:

”LC tilkendegav, at medarbejdere, der indmeldes i en af LC tilsluttet organisation efter lockoutens ikrafttræden, både har ret og pligt til at lade sig omfatte af lockouten fra indmeldelsesdatoen.

LC oplyste endvidere, at det er LC’s opfattelse, at KL ved sin vejledning og udmøntning heraf i en række kommuner begår brud på den mellem KL og LC indgåede hovedaftale. Dels ved – sin rådgivning og udmøntningen heraf – at begrænse lockouten og dels ved at fratage medlemmer af en af LC tilsluttet organisation – konkret DLF – at være omfattet af lockouten. Efter LC’s opfattelse gør KL sig herved skyldig i organisationsfjendtlig adfærd.

KL tilkendegav, at KL alene har varslet lockout for medarbejdere, som på tidspunktet for lockoutens ikrafttræden var medlemmer af en af LC tilsluttet organisation – i denne sag DLF. Af den grund vil medarbejdere, som senere melder sig ind i DLF ikke være omfattet af det afgivne konfliktvarsel. KL stiller ikke hindringer i vejen for nogen læreres ind- og udmeldelse af DLF. KL kræver dog, at lærere, som ikke er omfattet af lockoutvarslet, fortsat udfører deres hidtidige arbejde.

KL bemærkede, at det ikke på baggrund af LC’s oplysninger har været muligt at be- eller afkræfte de faktiske oplysninger i sagen.

KL bemærkede endvidere, at LC ikke før den 12. april 2013 har protesteret mod KL’s lockoutvarsel og det forhold, at det alene omfatter medarbejdere, som var organiserede på tidspunktet for lockoutens ikrafttræden.

På den baggrund tog KL forbehold for at påberåbe sig arbejdsretslovens § 9, stk. 1, nr. 3.

LC oplyste, at organisationen ikke har fundet anledning til at protestere mod lockoutvarslet.

Enighed kunne ikke opnås.

LC bekræftede på KL's forespørgsel, at de vil respektere KL's fortolkningsfortrin og således henvise lærere, som har meldt sig ind i DLF efter konflikstens ikrafttræden, til fortsat at møde på arbejde.

LC tog forbehold for at begære sagen hastebehandlet i Arbejdsretten med påstand om bod."

LC indbragte herefter ved klageskrift af 17. april 2013 sagen for Arbejdsretten.

Hovedaftalen

Det hedder i Hovedaftale mellem KL og LC af 5. december 2012:

"§ 2. Samarbejde og organisationsfrihed

Stk. 1

Hovedaftalens parter er enige om at fremme et godt samarbejde og virke for rolige og stabile arbejdsforhold på tjenestestederne.

Stk. 2

KL og den enkelte kommune / ansættelsesmyndighed vil hverken direkte eller indirekte lægge hindringer i vejen for, at de ansatte organiserer sig i en organisation tilsluttet Lærernes Centralorganisation".

Parternes argumenter

LC har navnlig anført, at KL's lockoutvarsel på det kommunale folkeskoleområde efter sin ordlyd var altomfattende. Det omfattede således alle medlemmer af DLF, uanset indmeldelsestidspunkt. Dette er også i overensstemmelse med praksis på området, jf. Den Faste Voldgiftsrets kendelse af 5. oktober 1912 i sag nr. 80, der fortsat er den ledende afgørelse, se også K 1225 med henvisning til sag nr. 1087 og 1089 omtalt i Per Jacobsen, Kollektiv Arbejdsret, 5. udgave (1994), s. 322. Eventuel uklarhed om varslets omfang må endvidere komme KL til skade.

Da lockoutvarslet efter sin ordlyd gælder for alle, havde LC ingen anledning til at iværksætte strejke, og der var af samme grund ikke noget at protestere imod, før LC den 10. april 2013 blev bekendt med KL's opfattelse af lockoutvarslet.

KL's forkerte vejledning til landets kommuner har haft konkret betydning for syv lærere, der er opregnet i klageskriftet, som uanset deres medlemskab af DLF blev pålagt at udføre arbejde, idet der ellers ville være tale om arbejdsvægring med deraf følgende konsekvenser.

Der blev med KL's udmelding endvidere indirekte lagt hindringer i vejen for hervedningen af medlemmer, idet begrundelsen for, at disse ville indmeldes i organisationen, var, at de kunne være solidariske med deres kolleger omfattet af konflikten. DLF havde endvidere en interesse i at få flest mulige medlemmer omfattet af konflikten, for jo flere lærere, der var ramt af konflikt, jo mere pres ville der blive lagt på KL. KL's adfærd var derfor i strid med hovedaftalens § 2, stk. 2. Det er derfor heller ikke muligt kun at varsle konflikt i forhold til medlemmer, der er medlem af en organisation på et givet tidspunkt.

Det er i øvrigt sagen uvedkommende, hvordan LC valgte at understøtte deres medlemmer under konflikten, og der kan desuden konkret dispenseres fra kravet om forudgående medlemskab af et års varighed.

Da KL har handlet i strid med hovedaftalens § 2, stk. 2, bør der udmåles en skærpet bod. Det er efter fast praksis ved Arbejdsretten en alvorlig sag at angribe hovedaftalen, og der er ikke tale om en uklar retstilling, der har skullet afklares.

KL har navnlig anført, at LC ifølge arbejdsretslovens § 9, stk. 1, nr. 3, må protestere imod et fremsat lockoutvarsel senest 5 dage efter modtagelsen af dette, såfremt organisationen finder, at varslet ikke er i overensstemmelse med parternes hovedaftale. LC fremkom ikke med sådan en protest, hvorfor KL allerede af den grund skal frifindes.

Det gøres dernæst gældende, at lockoutvarslet naturligt må læses således, at det omfatter lærere, som var medlem af organisationen på tidspunktet for lockoutens iværksættelse. Hvis varslet skulle have omfattet medarbejdere, som melder sig ind på et senere tidspunkt, skulle det have været tilkendegivet udtrykkeligt i varslet. Selv hvis det måtte lægges til grund, at varslet kan fortolkes bredere, må det tilkomme KL at fortolke og forstå sit eget konfliktvarsel indskrænkende. Når LC gør gældende, at konfliktvarslet skal læses og forstås således, at det også omfatter medarbejdere, som måtte blive medlem af organisationerne undervejs i konfliktforløbet, og KL læser det således, at dette ikke er tilfældet, så er KL's læsning heraf alt

andet lige den mest forsigtige/indskrænkende fortolkning og den fortolkning, som er til mindst skade for lønmodtagerne.

Hvis LC og de tilhørende organisationer ønskede at sikre sig en eller anden form for rådighed over konflikten, måtte de have varslet en strejke. Det valgte de ikke at gøre, fordi de ikke ønskede en konflikt. Organisationerne ønskede dermed heller ikke, at deres medlemmer skulle rammes af en konflikt.

KL har endelig ikke pligt til at lade en lockout omfatte samtlige medlemmer af LC's medlemsorganisationer, men har derimod ret til at lade en lockout være partiel.

Den Faste Voldgiftsrets kendelse af 5. oktober 1912 i sag nr. 80 er for det første fra en tid og et overenskomstområde, hvor konflikter ikke var partielle, men derimod omfattede samtlige arbejdsgivere og medarbejdere, i modsætning til i dag, hvor konflikter godt kan være partielle. Sagen vedrørte for det andet et af lønmodtagerne selv iværksat kampskridt og organisationens forståelse af sit "eget varsel". Denne sag vedrører organisationens forståelse af modpartens konfliktvarsel. Det fremgår for det tredje af kendelsens præmisser, at man uanset indmeldelse i en organisation under en konflikt stadig skal respektere eventuelle kontraktmæssige forpligtelser, hvilket også omfatter almindelige opsigelsesvarsler. I 1912 var opsigelsesvarsler ikke almindelige, men dommens præmisser giver ikke så megen mening i dag, hvor opsigelsesvarsler er helt almindelige. Det kan ikke være rigtigt, at en arbejdstager eller arbejdsgiver kan melde sig ind i en organisation under en konflikt og herefter i realiteten iværksætte strejke eller lockout praktisk talt uden varsel.

Det har ikke været hensigten at fjerne lærernes incitament til at melde sig ind i LC's organisationer, herunder DLF, og det er heller ikke sket via KL's rådgivning af kommunerne. Tværtimod har KL's rådgivning medført, at lærerne omkostningsfrit kunne indmelde sig i DLF, idet medarbejderne ikke derved blev lockoutet og således ikke mistede indkomsten i lockoutperioden. Det bemærkes i tilknytning hertil, at det følger af § 4, stk. 3, i DLF's vedtægter fra september 2012, at medlemmer normalt alene har ret til økonomisk bistand fra foreningen, hvilket omfatter udbetaling af konfliktstøtte under en lovlig konflikt, når disse har været medlem af organisationen i 1 år. En medarbejders incitament til at melde sig ind i organisationen under en konflikt – såfremt medarbejderen herved både mister løn og konfliktstøtte – er derfor meget lille.

KL skal derfor frifindes for påstand 1.

Da der ikke er sket et brud på parternes hovedaftale, skal KL ligeledes frifindes for påstand 2. Såfremt Arbejdsretten på trods af ovennævnte måtte mene, at der er sket et sådant brud, er bruddet undskyldeligt, idet retstilstanden har været uklar. Der skal i den forbindelse navnlig henvises til, at praksis på det kommunale område viser, at partielle konflikter traditionelt set har været betragtet som lovlige af såvel arbejdstagerorganisationer som af KL.

Problemstillingen drejer sig endvidere om meget få mennesker. Boden må derfor enten bortfalde eller alene udgøre et ganske symbolsk beløb.

Arbejdsrettens bemærkninger og resultat

KL's lockoutvarsel af 28. februar 2013 omfattede bl.a. "overenskomstansatte medlemmer af organisationer, der er tilsluttet LC, og ansat efter opsagt Overenskomst for lærere m.fl. i folkeskolen...". Alene nogle nærmere specificerede grupper af lærere var undtaget fra varslet.

Arbejdsretten finder, at det efter ordlyden af varslet er mest nærliggende at forstå det således, at det ikke alene omfattede de overenskomstansatte medlemmer af organisationer tilsluttet LC, herunder DLF, som var medlem ved konflikten iværksættelse, men også lærere, som indmeldte sig, mens konflikten verserede. Denne forståelse er endvidere i overensstemmelse med fast arbejdsretlig praksis siden Den Faste Voldgiftsrets kendelse af 5. oktober 1912 (K 80).

Herefter, og da LC ikke før den 10. april 2013 havde anledning til at protestere mod KL's forståelse af lockoutvarslet, tager Arbejdsretten LC's påstand 1 til følge.

Arbejdsretten bemærker, at KL ved udløbet af en overenskomstperiode har ret til at varsle lockout over for udvalgte lærere eller grupper af lærere og således ikke har pligt til at lade konflikten omfatte samtlige lærere på KL's område, og at der som udgangspunkt heller ikke er noget til hinder for at lade en konflikt begrænse til kun at omfatte personer, der er medlem af en organisation forud for konflikten ikrafttræden.

KL skal derfor have medhold i sin selvstændige påstand.

Det følger af det anførte, at KL's vejledning af kommunerne om, at lærere, der meldte sig ind i DLF efter konflikten ikrafttræden, ikke blev omfattet af konflikten, var forkert. Der er imidlertid ikke grundlag for at antage, at KL har haft til hensigt at påvirke lærernes incitament til at melde sig ind i LC's organisationer, herunder DLF. KL's vejledning kan efter Arbejdsrettens opfattelse således ikke anses som udtryk for organisationsfjendtlig adfærd i strid med hovedaftalens § 2, stk. 2.

Da der således ikke er sket et brud på parternes hovedaftale, skal KL frifindes for LC's påstand 2 om betaling af bod.

Thi kendes for ret:

KL skal anerkende, at de lærere, der meldte sig ind i Danmarks Lærerforening efter lockoutens ikrafttræden, var omfattet af lockouten.

KL frifindes for Lærernes Centralorganisations påstand 2 om betaling af bod.

Lærernes Centralorganisation skal anerkende, at KL ved udløbet af en overenskomstperiode har ret til at varsle lockout over for udvalgte lærere eller grupper af lærere og således ikke har pligt til at lade konflikten omfatte samtlige lærere på KL's område.

I sagsomkostninger for Arbejdsretten skal KL inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Poul Søgaard